

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Deres referanse:
24/2513

Vår referanse:
24/142529 - 10

Sted, dato:
Oslo, 01.10.2024

Høringssvar - Krav om bakgrunnssjekk i helselovgivningen

Politidirektoratet (POD) viser til høringsbrev fra Helse- og omsorgsdepartementet av 24. juni 2024 om forslag til endringer i pasientjournalloven, helseregisterloven og helsepersonelloven. Det foreslås hjemler for å kunne utføre bakgrunnssjekk av personell i kritiske stillinger og funksjoner i helse- og omsorgssektoren, utover det som følger av sikkerhetsloven. Videre foreslås det begrensninger i adgangen til å dele enkelte store datasett med helsedata, av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser.

Direktoratet har mottatt høringsinnspill fra Kripos og Finnmark politidistrikt v/vandelsenheten. Kripos er behandlingsansvarlig for 17 av 20 sentrale politiregistre etter politiregisterloven og har i den egenskap gitt innspill til den foreslåtte adgangen til å innhente opplysninger fra politiet, samt innspill knyttet til om det bør innføres klageadgang ved avslag, hvilke registeropplysninger som er nødvendige for bakgrunnssjekken og hvem som skal utføre bakgrunnssjekken. Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester (vandelsenheten) har gjennom Finnmark politidistrikt det nasjonale ansvaret for utstedelse av politiattester, jf. politiregisterloven § 36 nr. 1. Begge høringsinnspillene ligger vedlagt og POD tiltrer innspillene fra Kripos og Finnmark pd.

Vi deler HODs vurdering om at potensiale for skade i helse- og omsorgssektoren er stort, og at misbruk fra personell med kritiske tilganger og funksjoner vil kunne true helse- og omsorgstjenestens evne til å ivareta sine oppgaver. Vi støtter dermed HODs vurdering av at det er nødvendig å sikre et forsvarlig sikkerhetsnivå i sektoren, blant annet gjennom forebyggende personellsikkerhetstiltak som bakgrunnssjekk.

Høringsnotatet fastslår at personell som innehar sikkerhetsklarering eller adgangsklarering i henhold til sikkerhetsloven anses å oppfylle krav til bakgrunnssjekk. Vi gjør oppmerksom på at det således er viktig at den foreslåtte bakgrunnssjekken ikke innhenter flere opplysninger enn det som gjøres i klareringssaker. Det må gjøres konkrete og grundige vurderinger både av hvilken gruppe personer det er nødvendig å

bakgrunnssjekke og hvor omfattende opplysninger det er nødvendig å samle inn om den enkelte, samt å vurdere om formålet kan oppnås med mindre inngripende tiltak.

POD vil også bemerke at forskriftsreguleringen må inneholde et unntak tilsvarende klareringsforskriften § 24, slik at det ikke kan gis innsyn i opplysninger som politiet og/eller PST utleverer til bakgrunnssjekken uten tillatelse fra den som har gitt opplysningene. En rekke opplysninger PST og politiet har hjemmel til å behandle er unntatt fra den registrertes innsynsrett etter politiregisterloven, og det må derfor sikres at ikke vedkommende kan få innsyn i slike opplysninger gjennom partsinnsyn i en sak om bakgrunnssjekk.

HOD uttaler på side 27-28 at det er ønskelig at en sentral aktør med særlig kompetanse på personkontroll skal utføre bakgrunnssjekken. POD er enig i at bakgrunnssjekken må utføres av noen som har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere opplysningene som innhentes, og som samtidig har innsikt i risikobildet som opplysningene vurderes opp mot. Av hensyn til likebehandling bør ikke dette arbeidet spres på flere enn nødvendig.

Hvem som skal utføre bakgrunnssjekken får betydning for vurderingen av økonomiske og administrative konsekvenser. Avhengig av antallet personer som skal bakgrunnssjekkes, kan en ordning som høringsnotatet legger opp til potensielt bli ressurskrevende både for de som skal gjennomføre bakgrunnssjekken og de som skal utlevere opplysninger til bruk i bakgrunnssjekken. Hvordan dette er tenkt løst i praksis, herunder hvem som skal utføre de ulike oppgavene, må beskrives i høringen av forskriftsbestemmelsene. Høringsnotatet fastslår at merutgiftene dekkes innenfor gjeldende budsjettammer. Det anses hensiktsmessig å ha et sentralt punkt å forholde seg til ved anmodninger om utlevering av opplysninger, jf. til sammenligning klareringsforskriften § 12 om utlevering og bruk av opplysninger mellom NSM, politiet og PST. Politiet har til orientering etablert rutiner for utlevering av opplysninger til klareringsmyndighetene, der slike forespørsler skal sendes via NSM og ikke fra den enkelte klareringsmyndighet.

Det gjøres oppmerksom på at det er ulike henvisninger i lovforslagene, da det i forslaget til pasientjournalloven § 22a står at "Personen skal fremlegge *uttømmende og utvidet politiattest*" og at det i forslaget til helseregisterloven § 21a står at "Bakgrunnssjekken skal også omfatte opplysninger fra relevante offentlige registre og *uttømmende politiattest*".

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser må utredes grundigere i forbindelse med forskriftsarbeidet. For politiet vil dette være kostnader knyttet til utstedelse av politiattester og eventuell annen utlevering av opplysninger. Vi støtter derfor gjenbruk av etablerte mekanismer.

Med hilsen

Nicolay Bjertnæs Nakstad
Seksjonssjef

Ingvild Høvik Kiland
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

Høringssvar – krav om bakgrunnssjekk i helselovgivningen_Kripos

Høringsinnspill - krav om bakgrunnssjekk i helselovgivningen - Finnmark politidistrikt

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
24/142529

Vår referanse:
24/153101 - 3

Sted, dato:
Kirkenes, 06.09.2024

Svar på høring – krav om bakgrunnssjekk i helselovgivningen

Vi viser til høringsbrev fra Helse og omsorgsdepartementet (HOD) av 24.06.2024 om forslag til krav om bakgrunnssjekk i helselovgivningen samt Politidirektoratets oversendelsesbrev av 05.07.2024.

Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester (vandelsenheten) har gjennom Finnmark politidistrikt det nasjonale ansvaret for utstedelse av politiattester jf. politiregisterloven § 36 nr. 1.

Forslagene til henholdsvis pasientjournalloven § 22a og helseregisterloven § 21a om krav til bakgrunnssjekk omfatter krav om fremleggelse av politiattest ved søknad om bakgrunnssjekk.

Det er også foreslått at helsepersonelloven § 28 nytt tredje og fjerde punktum skal gi adgang for departementet til å kreve bakgrunnssjekk i samsvar med pasientjournalloven § 22a ved tilgjengeliggjøring av helseopplysninger.

Ulike henvisninger i pasientjournalloven og helseregisterloven.

Vandelsenheten vil bemerke at det i forslaget til pasientjournalloven § 22a vises til uttømmende og utvidet politiattest med henvisning til politiregisterloven jf. § 41 nr. 2.

Forslaget til helseregisterloven § 21a viser derimot til uttømmende politiattest med henvisning til politiregisterloven § 40 nr. 2.

Det er videre forskjell mellom forslagene da det i pasientjournalloven § 22a står at "Personen skal fremlegge uttømmende og utvidet politiattest" og det i helseregisterloven § 21a står at "Bakgrunnssjekken skal også omfatte opplysninger fra relevante offentlige registre og uttømmende politiattest".

Vandelsenheten legger til grunn at det ved søknad om bakgrunnssjekk etter begge lover skal fremlegges en uttømmende og utvidet politiattest jf. politiregisterloven § 41 nr. 1 og nr. 2.

Betydninger av merknader på politiattest

Vandelsenheten vil spille inn at det bør fremgå klart av lov eller forskrift hvilke reaksjoner og forhold på en politiattest som automatisk vil føre til utelukkelse. Dersom det ved bakgrunnssjekken fremgår opplysninger av politiattesten som medfører utelukkelse, kan dette avgrense nødvendigheten og rekkevidden av ytterligere behandling av personopplysninger.

Profesjonalisering og sentralisering

Vandelsenheten ser et behov for at bakgrunnssjekken profesjonaliseres og gjennomføres på et sentralt nivå. Dette har flere gode grunner for seg, spesielt med tanke på rettssikkerhet og enhetlig praksis som henvist på høringsnotatets side 27-28. Vandelsenhetens videre merknader har i stor grad sammenheng med dette.

Behov for klare avgrensninger

Det er på høringsnotatets side 27 tatt stilling til at ansatte vil kunne underlegges krav om bakgrunnssjekk selv om de allerede er omfattet av krav om politiattest etter helsepersonelloven § 20 a.

Kravet til bakgrunnssjekk vil også omfatte personer som ikke i dag er underlagt krav om politiattest. Dette kan for eksempel være andre ansatte enn helsepersonell, som ikke yter spesialisthelsetjenester til barn, eller til personer med utviklingshemming, eller det kan være personer som utfører oppgaver som ikke medfører å yte helse- og omsorgstjenester i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven.

Vandelsenheten opplever at kommuner, helseforetak mv. forsøker å innhente politiattest av personer der det etter det aktuelle hjemmelsgrunnlaget ikke er hjemmel til dette. For eksempel av personell som ikke yter spesialisthelsetjenester eller tannhelsetjenester til barn jf. helsepersonelloven § 20 a.

Det bør derfor være klart presisert i loven eller forskriften når kravet faktisk kan inntre, den tid det som henvist i høringsnotatet på side 28. er presisert at hvorvidt "*stillingen eller rollen krever bakgrunnssjekk besluttet av virksomheten*".

Bekreftelse på formål med søknad på politiattest

I utgangspunktet er det etter forslagene kravet til bakgrunnssjekk og ikke ansettelsen i seg selv som medfører krav om politiattest, på lik linje med luftfartstilsynets bakgrunnssjekk i henhold til luftfartsloven.

Det vil i utgangspunktet ikke være nødvendig at den som søker om politiattest fremlegger en bekreftelse på formål med søknad om politiattest fra den dataansvarlige som sannsynliggjør at personen faktisk er blitt underlagt krav om bakgrunnssjekk og oppfyller vilkårene til dette, ettersom det er personen selv som skal søke om bakgrunnssjekk.

Dersom hver enkelt dataansvarlig selv skal foreta en skjønnsmessig vurdering av hvilke stillinger som er underlagt krav om bakgrunnssjekk og dermed også hvilke personer må fremlegge politiattest, kan dette åpne for at det innhentes personopplysninger og taushetsbelagte opplysninger uten at det er hjemmel til dette.

Vandelsenheten ser dette som et argument i forlengelse av departementets betraktninger; -for at bakgrunnssjekken bør profesjonaliseres og sentraliseres. Det er viktig at ordningen ikke kan misbrukes for å foreta bakgrunnssjekk av personer i stillinger eller funksjoner som ikke oppfyller kravene i lov eller forskrift.

Alternativt må det for søknader om politiattest i forbindelse med bakgrunnssjekk etter pasientjournalloven § 22a og helseregisterloven § 21a, vedlegges en bekreftelse fra den dataansvarlige som sannsynliggjør at søkeren faktisk oppfyller vilkårene for å bli underlagt krav om bakgrunnssjekk og i den forlengelse politiattest.

Gyldighet

På høringsnotatets side 28 er det vist til betraktninger rundt gyldighet og oversikt over klareringer i sammenlikning med sikkerhetsforskriften med videre.

Vandelsenheten er enig i at bakgrunnssjekken bør ha en fastsatt gyldighetstid, uten å ha noe grunnlag for å mene noe om lengden på denne.

Vandelsenheten vil samtidig bemerke at en bakgrunnssjekk bør være gyldig på tvers av pasientjournalloven og helseregisterloven, også hvis en person begynner i en ny jobb hos en annen dataansvarlig innenfor gyldighetsperioden som medfører krav om bakgrunnssjekk.

Mottaker av politiattest og fornyet vandelskontroll

Dersom bakgrunnssjekken blir foretatt av den enkelte dataansvarlige vil det være den enkelte dataansvarlige som er "mottaker" av politiattesten jf. politiregisterforskriften § 28-3 nr. 4 og da bruker av politiattesten jf. politiregisterforskriften § 28-3 som kan be om fornyet vandelskontroll jf. politiregisterloven § 43. Ettersom brukeren må være identisk iht. politiregisterforskriften § 35-1 ville dette utgjøre en problemstilling dersom bakgrunnssjekken utføres av en dataansvarlig, men er gyldig ovenfor flere dataansvarlige. Dette taler igjen for at bakgrunnssjekken bør profesjonaliseres og sentraliseres.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Innføringen av krav om fremleggelse av politiattest ved bakgrunnssjekk vil medføre nye hjemmelsgrunnlag for utstedelse av politiattester.

Det kommer stadig flere lovendringer som gir nye hjemler for krav om politiattest, eller som utvider personkretsen i eksisterende hjemler. I sum kan dette medføre en større belastning for enheten. En saksbehandler ved vandelsenheten behandler i gjennomsnitt ca. 20 000 politiattester per år.

Avhengig av hvor mange personer som blir underlagt krav om bakgrunnssjekk og dermed må fremlegge politiattest, vil dette medføre økonomiske og personalmessige konsekvenser for vandelsenheten av tilsvarende omfang.

Med hilsen

Ellen Katrine Hætta

Politimester

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
24/142529

Vår referanse:
24/153091 - 2

Sted, dato:
Oslo, 27.08.2024

Høringssvar – krav om bakgrunnssjekk i helselovgivningen

Det vises til høringsbrev fra Helse- og omsorgsdepartementet av 24. juni 2024, samt brev fra Politidirektoratet av 5. juli med svarfrist til direktoratet innen 2. september.

Høringen gjelder forslag til endringer i pasientjournalloven, helseregisterloven og helsepersonelloven. Det foreslås hjemler for å bakgrunnssjekke personell i kritiske stillinger og funksjoner i helse- og omsorgssektoren, ut over det som følger av sikkerhetsloven. Videre foreslås begrensninger i adgangen til å dele enkelte store sett helsedata, av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser.

1. Ordlyd og begrepsbruk

Innledningsvis stiller Kripos spørsmål ved om departementet ved lovendringene bør benytte anledningen til å harmonisere begrepsbruken i helseregister- og pasientjournalloven med øvrig personvernlovgivning. Begge lovene bruker begrepet "dataansvarlig" i stedet for "behandlingsansvarlig", for eksempel i helseregisterloven §§ 21 og 22 og pasientjournalloven §§ 22 og 23. Definisjonene i helseregisterloven § 2 bokstav d og pasientjournalloven § 2 bokstav e viser til personvernforordningen artikkel 4 nr. 7, som definerer "behandlingsansvarlig". Av hensyn til enhetlig begrepsbruk mener Kripos at det så langt det er mulig bør benyttes samme begrep som i personvernforordningen.

Om begrepet "nasjonale sikkerhetsinteresser" påpeker høringsnotatets side 26 at forslaget benytter begrepet på en noe videre måte enn legaldefinisjonen i sikkerhetsloven § 1-5. Det vises til begrepsbruken i andre lovverk, for eksempel "nasjonale tryggingsomsyn eller forsvaret av landet" i offentlighetsloven § 21. Det utdypes ikke i særlig grad hva høringsnotatet legger i dette, og Kripos antar da at det for eksempel kan ses hen til "Rettleiar til offentleglova" og tolkingen av offentlighetsloven § 21, eventuelt at tolkingen presiseres ved høringen av forskriftene som skal utfylle lovendringene.

Til ordlyden "personer som skal ha eller har bred tilgang til [...]" i forslagene til pasientjournalloven § 22a første ledd og helseregisterloven § 21a første ledd, foreslår Kripos at bestemmelsene heller formuleres "har eller kan få" tilgang til eller lignende, for å inkludere tilfeller der en person ikke gis tilgang, men også på annen måte kan skaffe seg tilgang til objekter, infrastruktur og/eller opplysninger.

2. Klage

Det foreslås at utfallet av bakgrunnssjekken ikke skal kunne påklages, kun avgjørelsen om å kreve bakgrunnssjekk.¹ Samtidig påpekes det i punktet om forholdet til diskrimineringsvern at det er "viktig at det finnes klare og rettferdige klageprosesser"². Kripos bemerker at det ved krav om bakgrunnssjekk for adgang til rød sone på flyplass, som høringsnotatet viser til på side 20, også foretas akkreditering av vedkommende, jf. politiregisterforskriften § 38-5 siste ledd jf. luftfartsloven § 7-24 annet ledd og securityforskriften³ § 35a. Politiets avgjørelse om akkreditering kan ikke påklages, jf. politiregisterforskriften § 38-5 siste ledd annet punktum. Det pågår for tiden et arbeid som vurderer bedre rettssikkerhetsgarantier for søkere om utvidet bakgrunnssjekk i luftfarten, herunder spørsmålet om klagerett på avgjørelsen om akkreditering.

I likhet med forslaget om bakgrunnssjekk i helselovgivningen medfører ikke nødvendigvis et avslag på akkreditering etter politiregisterloven § 38-5 noe yrkesforbud. En negativ avgjørelse kan uansett ha store konsekvenser, herunder oppsigelse dersom det er snakk om et eksisterende arbeidsforhold. Dette kan også bli konsekvensen av en negativ avgjørelse om bakgrunnssjekk i helse- og omsorgssektoren.⁴ Klareringsmyndighetenes avslag på klarering kan påklages, jf. sikkerhetsloven § 8-17. Da den foreslåtte bakgrunnssjekken på flere områder ligger tett opp mot vurderingene som gjøres i klareringssaker, kan det av hensyn til sammenheng i regelverket og den enkeltes rettssikkerhet stilles spørsmål ved om det også bør etableres en adgang til å påklage et avslag knyttet til bakgrunnssjekk.

3. Hvilke registeropplysninger er nødvendige?

Høringsnotatet viser til at den nærmere avgrensningen av kravet om bakgrunnssjekk skal fastsettes i forskrift, og at forskriftsutkast skal utformes i lys av innspillene som kommer inn i høringen til lovforslagene. Det forutsettes at lovendringene ikke kan iverksettes før forskriften er fastsatt.⁵ Overordnet vises det til at det bør åpnes for noe mindre innhenting av opplysninger enn det som følger av klareringsforskriften kapittel 2 (§ 6 flg.).⁶ Kripos er behandlingsansvarlig for 17 av 20 sentrale politiregistre etter politiregisterloven, og har i den egenskap innspill til den foreslåtte adgangen til å innhente opplysninger fra politiet.

Klareringsforskriften § 8 benytter den åpne ordlyden "politiets registre". Kripos mener at ordlyden som skal utformes i forskriftene om bakgrunnssjekk i helse- og omsorgssektoren bør ha en mer presis opplisting av hvilke opplysninger som anses relevante for bakgrunnssjekken, herunder eksplisitt ta stilling til hvilke registre opplysninger kan innhentes fra. Dette særlig i lys av at bakgrunnssjekken skal være mindre omfattende enn en klarering etter sikkerhetsloven. Politiregisterforskriftens kapitler for de sentrale politiregistrene regulerer blant annet formålet med og hvilke

¹ Høringsnotatets side 25 og forslagene til pasientjournalloven § 22a sjuende ledd og helseregisterloven § 21a sjuende ledd.

² Høringsnotatet side 23.

³ Forskrift om forebyggelse av anslag mot sikkerheten i luftfarten mv., FOR-2011-03-01-214.

⁴ Høringsnotatet side 24.

⁵ Ibid. side 25.

⁶ Ibid. side 26.

opplysninger som kan registreres i de enkelte politiregistrene, og det bør ses hen til politiregisterforskriften ved vurderingen av hvilke opplysninger som kan vektlegges ved bakgrunnssjekken. Det bør samtidig eksplisitt forskriftsreguleres dersom opplysninger fra straffesaksdokumenter som ikke inngår i et av de sentrale politiregistrene skal kunne innhentes.

Høringsnotatet fastslår at personell som innehar sikkerhetsklarering eller adgangsklarering i henhold til sikkerhetsloven anses å oppfylle krav til bakgrunnssjekk.⁷ Det er således viktig at den foreslåtte bakgrunnssjekken ikke innhenter flere opplysninger enn det som gjøres i klareringssaker. Klareringsmyndighetene innhenter til klareringssaker ikke rutinemessig opplysninger fra registrene Kripos er behandlingsansvarlig for, ut over fra reaksjons- og straffesaksregisteret. Kun på særskilt anmodning fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) utleverer politiet opplysninger fra for eksempel kriminaletterretningsregisteret. Anmodende myndighet må således gjøre en konkret nødvendighetsvurdering av hvem det er nødvendig å innhente slike opplysninger om, og hvilke registre som anses relevante for forespørselen. Høringsnotatet foreslår hjemmel til å innhente uttømmende og utvidet politiattest jf. politiregisterforskriften § 41 nr. 2. Slik attest gir også oversikt over eventuelle verserende straffesaker, og mottaker vil dermed få de fleste opplysninger som kan være relevante fra reaksjons- og straffesaksregisteret. I lys av eksisterende praksis i klareringssaker, sammenholdt med forslaget om uttømmende og utvidet politiattest, legger Kripos til grunn at det bare unntaksvis og etter en konkret vurdering av behovet og andre opplysninger i saken kan innhentes flere opplysninger enn det som fremkommer på søkerens politiattest.

Videre er det etter de foreslåtte lovhjemlene uklart om politiet og Politiets sikkerhetstjeneste (PST) pålegges en utleveringsplikt for relevante opplysninger. Det fremgår at den behandlingsansvarlige for relevante offentlige registre pålegges en plikt til å utlevere opplysninger uten hinder av taushetsplikt.⁸ Samtidig fremgår det av høringsnotatet at det utover opplysninger som fremkommer på politiattesten ikke oppstilles plikt for politiet til å utlevere opplysninger, før det vises til de ordinære utleveringsbestemmelsene i politiregisterloven §§ 27, 30 og 31.⁹ Om opplysninger fra PST uttales det at disse ikke underlegges utleveringsplikt, men at PST kan utlevere relevant informasjon til en bakgrunnssjekk. Samtidig kan både sentrale politiregistre og PSTs registre omfattes av ordlyden "relevante offentlige registre" som det foreslås en utleveringsplikt for. Slik lovforslagene er utformet kan det derfor oppstå tolkningstvil om hvorvidt politiet og PST plikter å utlevere opplysninger. Lovforslagene med tilhørende forskrifter må etter Kripos' syn klart regulere hvilke opplysninger i offentlige registre som anses å være så relevante at de underlegges en utleveringsplikt, og hvilke som ikke omfattes av plikten og som kun kan utleveres etter en konkret vurdering fra den behandlingsansvarlige.

Politiregisterloven §§ 27, 30 og 31 regulerer ikke utleveringsplikter, men situasjoner der det *kan* utleveres opplysninger etter en konkret vurdering. For opplysninger i politioperativt register kan det ikke utleveres opplysninger i mottakers interesse etter politiregisterloven §§ 30 og 31, jf. politiregisterforskriften § 53-8 første ledd. Bestemmelsen har den konsekvens at dersom det skal utleveres opplysninger i mottakers interesse fra politioperativt register, som ikke faller innenfor hjemmelen til å utlevere opplysninger for å avverge eller forebygge opplysninger i politiregisterloven § 27, må det foreligge en utleveringsplikt for politiet i særlovgivningen.

⁷ Ibid. side 28.

⁸ Jf. forslagene til pasientjournalloven § 22a niende ledd og helseregisterloven § 21a niende ledd.

⁹ Høringsnotatet side 27.

I forslagene til lovbestemmelser fremkommer det at det ikke skal legges vekt på politisk engasjement og annet lovlig samfunnsengasjement, som medlemskap i, sympati med eller aktivitet for politiske partier eller organisasjoner.¹⁰ Kripos er enig i det overordnede prinsippet som her fastslås, men det fremgår samtidig av forslagene at det skal legges vekt på blant annet opplysninger om tilknytning til andre stater.¹¹ Her antar Kripos at det kan oppstå tolkningstvil hvis det er registrert opplysninger om aktiviteter for ellers lovlige politiske partier eller organisasjoner i land som anses å utgjøre en trussel mot nasjonal sikkerhet. Slik aktivitet kan etter omstendighetene være relevant for det man med lovforslagene søker å forebygge. Opplysninger om politisk oppfatning er en særlig kategori personopplysning med strenge krav til behandling, men Kripos mener det bør vurderes å lovregulere at hensynet til nasjonal sikkerhet kan gjøre det nødvendig å behandle slike opplysninger der det er relevant og i tråd med kravene i personvernforordningen artikkel 9.

Forskriftsreguleringen må også inneholde et unntak tilsvarende klareringsforskriften § 24, slik at det ikke kan gis innsyn i opplysninger som politiet og/eller PST utleverer til bakgrunnssjekken uten tillatelse fra den som har gitt opplysningene. En rekke opplysninger PST og politiet har hjemmel til å behandle er unntatt fra den registrertes innsynsrett etter politiregisterloven, og det må derfor sikres at ikke vedkommende kan få innsyn i slike opplysninger gjennom partsinnsyn i en sak om bakgrunnssjekk.

4. Hvem skal utføre bakgrunnssjekken

Departementet uttaler på side 27-28 at det er ønskelig at en sentral aktør med særlig kompetanse på personkontroll skal utføre bakgrunnssjekken. Kripos er enig i at bakgrunnssjekken må utføres av noen som har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere opplysningene som innhentes, og som samtidig har innsikt i risikobildet som opplysningene vurderes opp mot. Av hensyn til likebehandling bør ikke dette arbeidet spres på flere enn nødvendig.

Hvem som skal utføre bakgrunnssjekken får også betydning for vurderingen av økonomiske og administrative konsekvenser, jf. punkt 7 under. Avhengig av antallet personer som skal bakgrunnssjekkes kan en ordning som høringsnotatet legger opp til potensielt bli ressurskrevende både for de som skal gjennomføre bakgrunnssjekken og de som skal utlevere opplysninger til bruk i bakgrunnssjekken. Hvordan dette er tenkt løst i praksis, herunder hvem som skal utføre de ulike oppgavene, må beskrives i høringen av forskriftsbestemmelsene.

5. Personvern

Til drøftelsen av personvern på høringsnotatets side 28 flg. er Kripos enig i forholdsmessighetsvurderingen som gjøres av inngrepet i den enkelte arbeidstaker/-søkers personvern holdt opp mot formålet om beskyttelse av store mengder særlige kategorier personopplysninger om et stort antall mennesker og helsevesenets mulighet til å ivareta sine oppgaver. Dette forutsetter at det gjøres konkrete og grundige vurderinger både av hvilken gruppe personer det er nødvendig å bakgrunnssjekke og av hvor omfattende opplysninger det er nødvendig å samle inn om den enkelte, jf. innspillene til punkt 3 over. For å minske personvernkonsekvensene må det også vurderes om andre, mindre inngripende tiltak kan oppnå det samme formålet, eksempelvis tilgangsstyring og logging av bruk av informasjonssystemer.

¹⁰ Jf. forslagene til pasientjournalloven § 22a femte ledd siste punktum og helseregisterloven § 21a femte ledd siste punktum.

¹¹ Jf. forslagene til pasientjournalloven § 22a fjerde ledd annet punktum og helseregisterloven § 21a fjerde ledd annet punktum.

6. Begrenset deling av store datasett

Til forslaget om å begrense deling av enkelte store datasett med helseopplysninger i helsepersonelloven § 29 foreslås det som alternativ at "mottaker" av opplysningene kan bakgrunnssjekkes. Kripos påpeker at det må klargjøres hvem "mottaker" er. Dersom mottaker er den enkelte forsker eller lignende kan det stilles spørsmål ved effekten av en bakgrunnssjekk dersom man ikke samtidig har kontroll på hvordan vedkommende behandler opplysningene videre. For at å sikre at forslaget oppnår sitt formål må det således også stilles krav til informasjonssikkerhet, herunder tilgangsstyring, hos vedkommende mottaker. Hvis det er konkludert med at tilgjengeliggjøring kan true nasjonale sikkerhetsinteresser antar Kripos at det sikreste er å la være å tilgjengeliggjøre opplysningene.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Punktet om økonomiske og administrative konsekvenser må utredes grundigere i forbindelse med forskriftsarbeidet. Fra politiets side vil det være kostnader knyttet til utlevering av opplysninger, og det må for eksempel utredes hvem i politiet som skal utføre slike oppgaver. Høringsnotatet fastslår at merutgiftene dekkes innenfor gjeldende budsjetttrammer. Dersom endringene medfører nye oppgaver for politiet forutsetter Kripos at nødvendige midler omfordeles. Det anses hensiktsmessig å ha et sentralt punkt å forholde seg til ved anmodninger om utlevering av opplysninger, jf. til sammenligning klareringsforskriften § 12 om utlevering og bruk av opplysninger mellom NSM, politiet og PST. Politiet har til orientering etablert rutiner for utlevering av opplysninger til klareringsmyndighetene, der slike forespørsler skal sendes via NSM og ikke fra den enkelte klareringsmyndighet.

Med hilsen

Kristin Ottesen Kvigne

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Emilie Hornfelt Paulsen
seniorrådgiver